

Звіт про результати опитування науково-педагогічних працівників «Соціальне самопочуття професорсько-викладацького колективу РДГУ»

З метою визначення соціально-психологічного самопочуття викладачів Рівненського державного гуманітарного університету та отримання експертних оцінок щодо проблем навчального процесу другий рік поспіль впродовж **березня – квітня 2017 року** дослідницька група Інституту соціальних досліджень та Центру моніторингу якості освіти провела опитування викладачів різних факультетів РДГУ. Викладачі виступали в ролі експертів та оцінювали різні аспекти життєдіяльності професорсько-викладацького колективу. Всього було опитано 163 респонденти. Отримані результати певною мірою можна вважати репрезентативними, адже в опитуванні брали участь представники всіх факультетів та статусно-кваліфікаційних груп колективу РДГУ.

Так на запитання, «Як змінилося Ваше життя протягом останнього року?» експерти відповіли, що воно:

1. Стало набагато гіршим	- 31,2%.
2. Трохи погіршилося	- 24,9%.
3. Не змінилося	- 22,7%.
4. Трохи покращилося	- 9,1%.
5. Значно покращилося	- 6,4%.

Якщо згрупувати відповіді респондентів, то 56,1% опитаних повідомили про значні негативні тенденції у власному житті, а 15,5% відповіли, що певною мірою їх життя покращилось. Водночас 22,7% експертів зауважили, що в їхньому житті нічого не змінилось. Отже можна стверджувати, що майже половина опитаних експертів однозначно констатували значне падіння рівня власного життя.

У дослідженні визначались питання сучасної ситуації в країні. Опитані науково-педагогічні працівники вважають, що домінуючі тенденції ситуації сьогодення є такими:

1. Ситуація катастрофічна, вибухонебезпечна	- 20,6%.
2. Ситуація дуже напружена	- 53,4%.
3. Ситуація неоднозначна	- 9,7%.
4. В цілому, нормальна	- 6,8%.
5. Хороша, благополучна	- 4,3%.

Як свідчать судження 74 % опитаних, ситуація в країні є досить напруженою.

У дослідження також визначались надії та сподівання експертів щодо майбутнього життя. Так, експерти зазначили, що у їхніх переживаннях домінують:

1. Почуття страху та відчаю	- 7,8%.
2. Тривоги та невпевненості	- 33,1%.
3. Більш-менш спокійні, без особливих надій та ілюзій	- 21,4%.
4. Надії	- 25,2%.
5. Оптимізму	- 12,2%.

Згрупувавши відповіді експертів щодо позитивних та негативних настроїв, можна отримати такі показники ситуації: песимістично налаштовані – 40,9%, оптимістично – 37,4%. Більш оптимістичними серед опитуваних виявились жінки. Це можна пояснити кращою адаптивністю та вищим рівнем психологічної пружності жінок. Натомість чоловіки виявились більш вразливими щодо проблем неможливості повною мірою реалізувати свій професійно-кваліфікаційний потенціал.

Тим часом респонденти визначили проблеми, які сьогодні найбільше викликають тривогу (опитані експерти мали можливість вибрати декілька варіантів відповіді):

1. Зростання цін	- 64,2%.
2. Корупція в органах влади	- 51,3%.
3. Поглиблення економічної кризи	- 36,4%.
4. Несвоєчасна виплата зарплат, пенсій тощо	- 23,0%.
5. Соціальна і правова нерівність	- 30,8%.
6. Імовірне безробіття	- 37,7%.
7. Злочинність	- 12,5%.

Примітка: Експерти мали можливість вибирати декілька варіантів, тому сума відповідей перевищує 100%.

Досить різноплановими виявились відповіді респондентів щодо проблем, які потребують вирішення:

1. Здійснювати пошуки альтернативних шляхів фінансування	- 42,1%.
2. Зберегти професорсько-викладацький колектив від скорочення	- 30,8%.
3. Потрібно готуватися до більшого набору студентів за контрактом (платного навчання)	- 23,5%.
4. Потрібно максимально економити кошти у всіх випадках	- 13,4%.
5. На нашу думку, без скорочення працівників нам не обійтись	- 9,6%.

У дослідженні була здійснена спроба визначити ступінь побутування настроїв протесту (соціально-психологічного напруження) серед викладачів університету. Експерти вважають, що вони особисто готові брати участь в таких акціях протесту:

1. В дозволених акціях протесту (мітингах, демонстраціях тощо)	- 44,2%.

2.	Важко сказати однозначно	- 26,3%.
3.	Ще не вирішив	- 20,3%.
4.	Не готовий брати участь у будь - яких акціях протесту	- 4,2%.
5.	Не буду брати участь	- 9,1%.

Опитувані визначили рейтинг настроїв, які переважають серед колег в університеті:

1.	Невпевненості у майбутньому	- 61,1%.
2.	Агресивності	- 18,5%.
3.	Надії та сподівання на краще життя	- 23,6%.
4.	Байдужості	- 11,7%.
5.	Оптимізму	- 6,1%.
6.	Важко сказати однозначно	- 10,8%.

Згрупувавши відповіді експертів, отримуємо у підсумку кількість, «оптимістів», що складає 29,7% (23,6% + 6,1), та «песимістів», кількість яких є значно більшою (61,1%). Тому варто продовжувати моніторинг соціально-психологічного самопочуття професорсько-викладацького колективу РДГУ. Насамкінець в експертному опитуванні були запропоновані запитання про соціальні орієнтири респондентів у майбутньому, та на що варто звернути увагу у навчальному процесі університету вже сьогодні:

1.	Продовжувати навчати студентів думати, дискутувати, бути самостійними	- 78,4%.
2.	Налагодити стосунки із реальними роботодавцями в районі, місті, селі	- 61,9%.
3.	Розвивати в студентів повагу до держави та її майбутнього	- 30,1%.
4.	Формувати впевненість та оптимізм	- 26,7%.
5.	Залучати учасників АТО до формування в студентів патріотизму і національної гідності	- 15,3%
6.	Вивчати громадську думку студентів шляхом запровадження постійного анкетування	- 6,1%.

Отже, на думку експертів, варто запроваджувати систему зняття надмірного соціально-психологічного напруження в студентському та викладацькому колективах, здійснювати кардинальні заходи щодо пошуків альтернативних шляхів фінансування ВНЗ та оптимізувати штатний розпис університету. Одним із важливих механізмів оптимізації соціально-психологічного самопочуття та наповнення його духовними цінностями є мистецько-творча діяльність викладацького колективу й органів студентського самоврядування. Лише консолідація зусиль всіх структурних підрозділів університету дозволить вирішувати проблеми оперативно та результативно.

Експерти також надали пропозиції щодо покращення життєдіяльності нашого університету (надаємо судження експертів без зміни стилю викладу):

*Дбати про якість освіти.
Оптимізувати професорсько-викладацький склад.
Поглибити зв'язок теорії з практикою.
Кожному на совість займатися власною навчально-викладацькою діяльністю.
Виконувати замовлення з розробки нових тем.
Удосконалити менеджмент.
Зважати на думку колективу і застосувати методику «перевернутого уроку».
Залучати до співпраці спонсорів, скоротити штат, сприяти покращенню знань студентів шляхом підвищення освітніх стандартів і скорочення державних місць для студентів.
Окреслити чіткий план дій.
Прислухатися до викладачів та їх порад.
Запровадити програму енергозбереження, обґрунтувати та скоротити штат.
Унормувати штатний розпис.
Навести у всьому порядок.
Залучати професіоналів з інших закладів.
Поглибити почуття обов'язку та дисципліни.
Підвищити престиж закладу.
Налагодити зворотній зв'язок для вироблення спільної думки.
Пошуки додаткових шляхів фінансування.
Здійснювати навчання з врахуванням потреб на ринку.
Підвищити кваліфікацію, формувати духовність.*

27.04.2017 р.

проф. Вербець В.В.